

TEKST 61: Munken Bernards pilgrimsfærd

I 867 drog den frankiske munk Bernard på pilgrimsfærd til Jerusalem. Han og to andre munke rejste via Syditalien (Bari og Táranto) til Alexandria og Kairo – og herfra videre til Palæstina. Det sydlige Italien var på dette tidspunkt under muslimsk herredømme. Om sine oplevelser beretter Bernard:

5

3. Havende forladt Monte Gargano,¹ kom vi efter [en rejse på] 150 mil til saracenernes by kaldet Bari, som i lang tid var underlagt beneventanerne.² Denne by, der er beliggende ved havet, er beskyttet af to meget brede mure mod syd, men rager mod nord ud i havet. Og her opsøgte vi så herskeren [emiren] i denne by, [som] blev kaldt Sawdan [og] vi ordnede hele sagen mht. sejladsen ved at få to breve. Teksten til disse [to] breve til herskeren af Alexandria og [herskeren] i Babylon³ indeholdt en beskrivelse af vores udseende [med henblik på identifikation] og vores rejse. For disse herskere er underlagt kaliffen, der bor i Bagdad og Axinarri,⁴ der ligger hinsides Jerusalem, og han styrer alle saracenerne.

10

15

4. Idet vi forlod Bari, gik vi 90 mil mod syd, indtil [vi kom] til havnen i byen Táranto, hvor vi så seks skibe, hvor 9000 kristne beneventanere blev holdt fanget. I to skibe, der først sejlede bort [fra Táranto] mod Afrika, var der 3000 fanger; i de næste to afgangende skibe var der tilsvarende 3000, der fragtedes bort til Tripoli.

20

5. Efter vi var gået om bord på de to resterende skibe, hvor der også var det samme antal fanger, blev vi bragt til havnen i Alexandria efter at have sejlet i 30 dage. Vi ønskede at fortsætte og gå i land på kysten, [men] vi blev stoppet af kaptajnen, som havde [kommandoen over] mere end 60 sømænd. Vi betalte ham seks guldmønter for at forlade [skibene].

25

6. Da vi forlod [skibene], drog vi til herskeren af Alexandria, til hvem vi viste det brev, som Sawdan gav os, [men] det gjorde os intet godt, selv om han erklærede, at han var bekendt med alt i denne skrivelse. På hans anmodning skulle hver enkelt af os på egne vegne betale ham 53 denarer, og han udarbejdede et brev til os [som skulle gives] til herskeren af Babylon. Sådan er dette folks skik, at kun [den valuta], som kan vejes, tages [som betaling] i forhold til sin vægt og ikke på anden vis. [...]

30

7. Efter vi var gået om bord på et skib, sejlede vi mod syd i seks dage og kom til byen Babylon i Ægypten, hvor Farao, kongen, engang regerede, og under hvem Joseph byggede syv kornmagasiner, der stadig står der. Da vi drog ind i Babylon, førte vagterne i byen os til herskeren, som kaldes Adelacham [Ibn Kakan], en saracener, og han spurgte os om vores rejses fulde karakter

¹ *Monte Gargano*: Bjergrig halvø i det sydøstlige Italien

² *Beneventanerne*: her menes der de italienske indbyggere i det sydlige Italien. Bari i Syditalien blev erobret af muslimerne i 847 og farvandet omkring Italien blev igennem 800-tallet plaget af muslimske pirater, der plyndrede de italienske kystbyer. Selveste Rom blev angrebet i 846 og 849. Byen Bari blev dog tilbageerobret i 871. Sicilien derimod, der blev erobret af saracenerne i løbet af 800-tallet, forblev under muslimsk herredømme, der først afsluttedes med normannernes erobring mellem 1061 og 1091.

³ *Babylon*: Dvs. det gamle Kairo i Ægypten

⁴ *Axinarri*: Samarra

og fra hvilke herskere vi havde breve. Derfor viste vi ham brevene fra Sawdan og fra herskeren af Alexandria. Men det hjalp os ikke, [og] vi blev sendt i fængsel af ham, indtil en plan efter seks dages forløb med Guds hjælp tog form. Hver af os betalte på egne vegne 13 denarer, ligesom [jeg beskrev] ovenfor. Han gav os også et brev, [så] enhver, der derefter så det, i enhver by eller
5 sted, ikke turde tvinge noget fra os. For han [Ibn Kakan] var den anden [mest magtfulde person] i kaliffens imperium. Men efter vi kom ind i byerne, der nævnes nedenfor, fik vi ikke lov til at forlade dem før modtagelsen af en erklæring eller stempel fra et segl, som vi fik for enten en eller to denarer.

I denne by [Kairo] er overpatriarken Michael og ved Guds nåde afgør han rangordenen for alle
10 biskopper, munke og kristne i hele Ægypten. Disse kristne lever dog under en sådan lov blandt hedningerne [muslimer], at de på egne vegne hver især må betale tribut hvert år til herskeren [Ibn Kakan], så at de kan leve sikkert og frit. Han inddrager en tribut på enten tre, to eller en guld aureus⁵ eller 12 denarer fra personer fra en af de lavere klasser. Men hvis enten en indbygger eller udenlandsk kristen ikke kan betale disse 13 denarer, bliver han kastet i fængsel,
15 indtil enten ved Guds nåde han befries af hans engel eller han frikøbes af andre gode kristne. [...]

[Fra Ægypten drager de tre munke videre til bl.a. Gaza, Ramla og Jerusalem.]

19. Der er blandt disse [seværdigheder] i den vestlige del af byen Jerusalem [i en afstand på] en mil, kirken St. Mamilla. I den [finder man] de mange lig af martyrerne, der blev dræbt af sara-
20 cenerne. De blev omhyggeligt begravet dér af denne [helgen, St. Mamilla]. [...]

23. Til sidst [vil] jeg fortælle jer, hvordan kristne holder Guds lov i Jerusalem eller i Ægypten. Men de kristne, samt hedninge [muslimerne], har oprettet en sådan retsorden⁶ mellem dem,
25 der medfører, at hvis jeg, som udviser stor fattigdom, foretog en rejse [dér], og min kamel eller æsel på denne rejse døde, og jeg forlod alle mine ejendele dér uden en vagt, og jeg gik til en anden by i nærheden, og jeg vendte tilbage, så ville jeg finde alle mine ejendele sikre og intakte. Sådan er retsordenen der! Men hvis de finder en person på gennemrejse enten om dagen eller
30 om natten, i en by eller på havet eller på rejse, uden nogle dokumenter [i form af en rejsetilladelse] eller segl fra en eller anden konge eller et lands hersker, så beordres han straks smidt i et fængsel, indtil den dag kommer, hvor han kan fremkomme med en forklaring på, om hvorvidt [eller ej] han er en spion eller sådan noget. [...]

35 J. M. Rosenløv: *Kalifatet – Dets ekspansion og det muslimske herredømme i Palæstina og Syrien* (2014)

Her efter P. E. Dutton: *Carolingian Civilization: A Reader*. Peterborough, 2004 s.472ff. / B. E. Whalen: *Pilgrimage in the Middle Ages. A Reader*. Toronto 2011, s.126-132

⁵ Aureus er en guldmønt – en denar er en sølvmønt.

⁶ Retsorden: egl. fred, samfundsform